SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA PAOLA MENGOZZIJA, predstavljeni 30. novembra 2010[1]

I – Uvod

1. S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe je Sodišče pozvano, naj pojasni veljavne pogoje za priznavanje v okviru Direktive Sveta 89/48/EGS z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta[2], kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001[3] (v nadaljevanju: Direktiva 89/48), kadar se prošnja za opravljanje poklicne dejavnosti nanaša na dejavnost, ki velja za regulirano dejavnost v državi članici izobraževanja v smislu člena 1(d), drugi odstavek, te direktive, in kadar prosilec ni polnopravni član zadevne poklicne organizacije. Obenem se bo moralo Sodišče vprašati, ali je opravljanje raziskovalne dejavnosti na področju okoljskega inženirstva mogoče šteti za dejansko opravljanje poklica okoljskega inženirja v smislu te direktive.

II – Pravni okvir

A – *Sekundarno pravo Unije*

1. Direktiva 89/48

2. Direktiva 89/48 je upoštevni pravni okvir v času nastanka dejstev v sporu v glavni stvari, čeprav je bila pozneje razveljavljena.[4]

3. V smislu Direktive 89/48, natančneje njenega člena 1(a), prvi odstavek, je diploma:

1 – Jezik izvirnika: francoščina.

2 – UL L 19, str. 16.

3 – UL L 206, str. 1.

4 – Glej točko 12 in naslednje teh sklepnih predlogov.

„vsaka diploma, spričevalo ali drugo dokazilo o formalnih kvalifikacijah ali vsaka celota takih diplom, spričeval ali drugih dokazil:

– ki jo je izdal pristojni organ v državi članici, imenovan v skladu z zakoni in drugimi predpisi te države;

– ki dokazuje, da je imetnik uspešno končal vsaj triletni posrednješolski izobraževalni program ali enakovredno dobo izrednega izobraževanja na univerzi, visokošolski ustanovi ali drugi ustanovi enakovredne ravni ter da je, kadar je to primerno, opravil strokovno usposabljanje, ki se zahteva poleg visokošolske izobrazbe, in

– iz katere je razvidno, da ima imetnik poklicne kvalifikacije, zahtevane za dostop in opravljanje določenega poklica v tej državi članici,

če je bilo izobraževanje in usposabljanje, potrjeno s pridobitvijo te diplome, spričevala ali drugega dokazila o formalnih kvalifikacijah, v prevladujoči meri pridobljeno v Skupnosti ali če ima imetnik tri leta poklicnih izkušenj, potrjenih s strani države članice, ki je priznala diplomo, spričevalo ali druga dokazila o formalnih kvalifikacijah, izdana v tretji državi."

4. V členu 1(c) Direktive 89/48 je „reguliran poklic" opredeljen kot „regulirana poklicna aktivnost [dejavnost] ali niz aktivnosti [dejavnosti], ki tvorijo ta poklic v neki državi članici".

5. V skladu s členom 1(d), prvi odstavek, Direktive 89/48 je regulirana poklicna dejavnost:

„[…] poklicna dejavnost, za katero država članica glede dostopa ali opravljanja ali enega od pogojev za opravljanje neposredno ali posredno na podlagi zakonov in drugih predpisov zahteva določeno diplomo. Zlasti se v nadaljevanju pogoji za opravljanje regulirane poklicne dejavnosti nanašajo na:

– opravljanje dejavnosti pod določenim strokovnim nazivom, ko je uporaba takega naziva rezervirana za imetnike diplome, ki jo določajo zakoni in drugi predpisi […]."

6. Člen 1(d), drugi in tretji odstavek, Direktive 89/48 določa:

„Kjer se prvi odstavek ne uporablja, velja za regulirano poklicno dejavnost tista poklicna dejavnost, ki jo izvajajo člani nekega združenja ali organizacije, ki ima za cilj predvsem

spodbujati in vzdrževati visok poklicni nivo na določenem strokovnem področju in ima za uresničevanje tega cilja posebno priznanje s strani države članice, ter:

– podeli svojim članom diplome,

– jih zavezuje k spoštovanju poklicnih pravil, ki jih sama določa,

– jim podeli pravico do uporabe naziva, označevalnih črk ali koriščenje statusa, ki ustreza tej diplomi.

Neizčrpen seznam združenj in organizacij, ki v trenutku sprejema te direktive izpolnjujejo pogoje iz drugega odstavka, je vsebovan v prilogi. Vsakokrat, ko država članica odobri regulacijo, omenjeno v drugem odstavku, nekemu združenju ali organizaciji, mora o tem obvestiti Komisijo, ki to informacijo objavi v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*."

7. Člen 1(e) Direktive 89/48 določa, da „poklicne izkušnje […] predstavljajo dejansko in zakonito opravljanje določenega poklica v državi članici".

8. Člen 2, prvi odstavek, Direktive 89/48 določa, da „[t]a direktiva velja za vsakega državljana države članice, ki želi opravljati reguliran poklic v državi članici gostiteljici kot samozaposlena ali zaposlena oseba".

9. Člen 3 Direktive 89/48 določa:

„Če je v državi članici gostiteljici za opravljanje reguliranega poklica zahtevana diploma, pristojni organi ne morejo iz naslova nezadostnih kvalifikacij zavrniti odobritve državljanu druge države članice, da opravlja poklic pod enakimi pogoji kot njeni državljani:

(a) če ima prosilec diplomo, ki jo druga država članica predpisuje za dostop do tega poklica in njegovo opravljanje na njenem ozemlju, in je bila ta diploma pridobljena v drugi državi članici, ali

(b) če je kandidat s polnim delovnim časom opravljal dve leti v zadnjih desetih letih ta poklic v drugi državi članici, ki tega poklica nima reguliranega v smislu člena 1(c) in prvega odstavka člena 1(d) in

ima en[o] ali več dokazil o formalnih kvalifikacijah:

– ki jih je izdal pristojni organ v državi članici, imenovan v skladu z zakoni in drugimi predpisi te države,

– iz katerih je razvidno, da je imetnik uspešno zaključil visokošolski program v trajanju najmanj treh let ali v enakem trajanju ob delu, na univerzi ali visokošolski ustanovi ali v drugi ustanovi, ki nudi enako stopnjo izobrazbe, in da je, v danem primeru, uspešno zaključil poklicno usposabljanje, zahtevano poleg visokošolske izobrazbe, in

– ki je usposobil kandidata za opravljanje njegovega poklica.

Dve leti poklicnih izkušenj iz [točke (b)] pa se ne zahteva, kadar ima kandidat kvalifikacijo ali kvalifikacije iz te točke, ki jih je pridobil po končanem s predpisi urejenem izobraževanju ali usposabljanju.

Naslednje bo obravnavano na enak način kot dokazila o formalnih kvalifikacijah iz [točke (b)]: katerekoli formalne kvalifikacije ali celota formalnih kvalifikacij, ki jih je podelil pristojni organ ene države članice, če potrjujejo uspešno zaključeno usposabljanje, pridobljeno v Skupnosti, in je priznano kot enakovredno v tej državi članici, pod pogojem, da so bile o tem priznanju obveščene druge države članice in Komisija."

10. Člen 9(1), prvi stavek, določa, da „[d]ržave članice imenujejo v roku, predvidenem v členu 12, pristojne organe, pooblaščene za sprejem prošenj in sprejemanje odločitev, predvidenih v tej direktivi".

11. V Prilogi I Direktive 89/48 je na seznamu strokovnih združenj in organizacij, ki izpolnjujejo pogoje člena 1(d), drugi pododstavek, naveden Engineering Council.

2. Direktiva 2005/36/ES

12. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (v nadaljevanju: Direktiva 2005/36) [5] je z 20. oktobrom 2007 nadomestila Direktivo 89/48 [6].

5 – UL L 255, str. 22.

6 – Glej člen 62 Direktive 2005/36.

13. V uvodni izjavi 14 Direktive 2005/36 je navedeno, da „[m]ehanizem priznavanja, vzpostavljen z direktivama 89/48/EGS in 92/51/EGS, ostaja nespremenjen“.

14. Člen 13(2), prvi pododstavek, Direktive 2005/36 določa, da se „[d]ostop do in opravljanje poklica, kot je opisano v odstavku 1, dovoli tudi prosilcem, ki so opravljali poklic iz navedenega odstavka s polnim delovnim časom dve leti v obdobju predhodnih desetih let v drugi državi članici, ki tega poklica ne regulira, če imajo eno ali več potrdil o kompetenci ali dokumente, ki dokazujejo formalne kvalifikacije“.

B – *Nacionalna ureditev*

15. Direktiva 89/48 je bila v grški pravni red prenesena s predsedniškim dekretom št. 165/2000 z dne 23. junija 2000 [7], ki je bil spremenjen s predsedniškima dekretoma št. 373/2001 z dne 18. oktobra 2001 [8] in št. 385/2002 z dne 23. decembra 2002 [9] (v nadaljevanju: dekret št. št. 165/2000).

16. V členu 2(3) dekreta št. 165/2000 je reguliran poklic opredeljen kot „regulirana poklicna dejavnost ali niz dejavnosti, ki tvorijo ta poklic v neki državi članici“.

17. Člen 2(4) dekreta št. 165/2000 določa, da je „regulirana poklicna dejavnost poklicna dejavnost, za katero država članica glede dostopa ali opravljanja ali enega od pogojev za opravljanje neposredno ali posredno na podlagi predpisov zahteva določeno diplomo. Zlasti se v nadaljevanju pogoji za opravljanje regulirane poklicne dejavnosti nanašajo na:

(a) opravljanje dejavnosti pod določenim strokovnim nazivom, ko je uporaba takega naziva rezervirana za imetnike diplome, ki jo določajo predpisi države članice;

(b) […]

Za regulirano poklicno dejavnost velja tista poklicna dejavnost, ki jo izvajajo člani nekega združenja ali organizacije, ki ima za cilj

7 – FEK A' 149 z dne 28. junija 2000.

8 – FEK A' 251 z dne 22. oktobra 2001.

9 – FEK A' 334 z dne 31. decembra 2002.

predvsem spodbujati in vzdrževati visok poklicni nivo na določenem strokovnem področju in ima za uresničevanje tega cilja posebno priznanje s strani države članice, ter:

(a) podeli svojim članom diplome,

(b) jih zavezuje k spoštovanju poklicnih pravil, ki jih sama določa,

(c) jim podeli pravico do uporabe naziva, označevalnih črk ali koriščenje statusa, ki ustreza tej diplomi.

V prilogi k členu 9 tega dekreta je naveden okvirni seznam združenj in organizacij, ki izpolnjujejo pogoje iz tega odstavka. Vsakokrat, ko država članica odobri regulacijo, omenjeno v tem odstavku, nekemu združenju ali organizaciji, mora o tem obvestiti Komisijo, ki to informacijo objavi v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*.

[…]“

18. V členu 2(5) dekreta št. 165/2000 so poklicne izkušnje opredeljene kot „dejansko in zakonito opravljanje določenega poklica v državi članici“.

19. Člen 4(1) dekreta št. 165/2000 določa:

„Če se v Grčiji za dostop do in opravljanje reguliranega poklica zahteva diploma iz člena 2, svet iz člena 10 tega dekreta ne more zaradi nezadostnih kvalifikacij zavrniti odobritve državljanu druge države članice, da do tega poklica dostopa oziroma ga opravlja pod enakimi pogoji kot njeni državljani, če:

(a) ima prosilec diplomo iz člena 2, ki jo je pridobil v drugi državi članici in jo ta država zahteva za opravljanje tega poklica na svojem ozemlju, ali

(b) če je prosilec s polnim delovnim časom opravljal dve leti v zadnjih desetih letih ta poklic v drugi državi članici, ki tega poklica nima reguliranega v smislu člena 2(3) in (4) tega dekreta, in ima eno ali več dokazil o formalnih kvalifikacijah, ki:

(i) jih je izdal pristojni organ v državi članici,

(ii) dokazujejo, da je imetnik uspešno končal usposabljanje na posrednješolski ravni, ki traja vsaj tri leta, ali enakovredno obdobje ob delu, na univerzi ali visokošolskem zavodu ali

drugi ustanovi, ki zagotavlja enako raven usposabljanja, in tudi poklicno usposabljanje, ki se lahko zahteva poleg posrednješolskega programa, in

(iii) so usposobile kandidata za opravljanje njegovega poklica.

Dve leti poklicnih izkušenj iz [točke (b)] pa se ne zahteva, kadar ima kandidat kvalifikacijo ali kvalifikacije iz te točke, ki jih je pridobil po končanem s predpisi urejenem izobraževanju ali usposabljanju."

20. S členom 10 dekreta št. 165/2000 je bil pri grškem ministrstvu za šolstvo in verske zadeve ustanovljen kolegijski organ, svet za priznavanje enakovrednosti diplom visokošolskega izobraževanja (Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis, v nadaljevanju: Saeitte).

21. Člen 11(1) dekreta št. 165/2000 določa, da se „[p]ravica do opravljanja nekega poklica pod pogoji iz tega dekreta prizna s posebej obrazloženo odločbo [Saeitte]".

III – Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

22. Christina I. Toki, grška državljanka, je dve leti študirala na oddelku za tehnologijo tehnološkega inštituta v Patrasu (Grčija). Nato je v okviru evropskega sistema prenašanja kreditnih točk obiskovala enoletni kombinirani program inženirstva z okoljskim študijem na univerzi Sheffield Hallam (Združeno kraljestvo), kjer je leta 1997 pridobila diplomo „Bachelor of Engineering with Environmental Studies". C. I. Toki je študij nadaljevala v okviru programa na področju okoljskega inženirstva na univerzi v Portsmouthu in leta 1998 pridobila naziv „Master of Science".

23. Od 1. septembra 1999 do 31. avgusta 2002 je bila raziskovalka (researcher) na oddelku civilnega inženirstva univerze v Portsmouthu. Prejemala je plačilo v višini 8000 GBP na leto ter bila zdravstveno in pokojninsko zavarovana. V skladu s potrdilom docenta, ki je nadzoroval njeno delo, je med drugim morala spremljati in usmerjati delo študentov. Sodelovala je tudi pri raziskovalnem projektu, ki je potekal v sodelovanju z zasebnim britanskim podjetjem, specializiranim za tehnologije ravnanja z odpadki, s katerim so ocenjevali učinkovitost inovativne metode za čiščenje mestnih odpadnih voda.

Obenem je bila članica raziskovalne skupine za okoljsko tehnologijo.

24. Aprila 2002 se je kot diplomantka (graduate) prostovoljno vpisala na Chartered Institution of Water and Environmental Management (v nadaljevanju: CIWEM) in nato kot pripravnica v register Engineering Council, kar je prva faza dokončnega vpisa. Iz spisa je razvidno, da C. I. Toki ni postala polnopravna članica Engineering Council. Da bi bila vpisana v register kot „chartered engineer", to je z nazivom, ki ga Engineering Council podeli svojim članom, bi namreč morala pri navedenem Council opraviti poseben postopek, sestavljen iz ocene njenega postuniverzitetnega znanja in poklicnih izkušenj ter razgovora o poklicnih kvalifikacijah.

25. C. I. Toki je 4. julija 2003 pri Saeitte vložila prošnjo, da se ji v skladu z določbami dekreta št. 165/2000 o prenosu Direktive 89/48 in ob upoštevanju poklicnih izkušenj, ki jih je pridobila v Združenem kraljestvu, v Grčiji prizna pravica do opravljanja reguliranega poklica okoljskega inženirja. Saeitte je 8. marca 2005 sprejel zapisnik št. 96, s katerim je zavrnil prošnjo C. I. Toki, z obrazložitvijo, da nima diplome inženirja, izdane v Združenem kraljestvu, ker nima reguliranega naziva „chartered engineer". Torej v državi izvora (Združeno kraljestvo) ni pridobila poklicnih pravic, kot to zahteva dekret št. 165/2000. Po navedbah Saeitte je poklic okoljskega inženirja v Grčiji reguliran poklic, v Združenem kraljestvu pa ne. Vendar je Saeitte sklepal, da je zadevna dejavnost regulirana, ker Engineering Council podeljuje naziv „chartered engineer". C. I. Toki pa tega naziva nima. Po mnenju Saeitte člen 4(1) dekreta št. 165/2000 res določa uporabo mehanizma za priznavanje iz člena 3(a) Direktive 89/48, kadar zadevna oseba prihaja iz države članice, v kateri opravljanje poklica, ki je predmet prošnje, regulirajo in nadzorujejo združenja ali organizacije, priznane v tej državi v skladu z določbami člena 1(d), drugi odstavek, navedene direktive.

26. C. I. Toki je 29. marca 2005 vložila pritožbo zoper zapisnik št. 96, v kateri je trdila, da je Saeitte ravnal nezakonito, ker po eni strani ni upošteval njenih triletnih poklicnih izkušenj, ki jih je pridobila kot zaposlena raziskovalka na oddelku civilnega inženirstva na britanski univerzi, ter po drugi strani njenega vpisa v register inženirjev kot članice na

prvi ravni in zlasti vpisa v CIWEM. Saeitte, ki je medtem pridobil nekatera pojasnila od Engineering Council, je prošnjo C. I. Toki ponovno preučil in jo 12. aprila 2005 zaradi istih razlogov spet zavrnil. Zato je C. I. Toki pri Symvoulio tis Epikrateias vložila tožbo zoper ministra za šolstvo in verske zadeve, s katero predlaga razglasitev ničnosti zapisnika št. 98, s katerim je Saeitte potrdil svojo odločitev z dne 8. marca 2005.

27. C. I. Toki je pred predložitvenim sodiščem trdila, da se je Saeitte pri zavrnitvi njene prošnje nezakonito oprl na člen 4(1)(a) dekreta št. 165/2000, medtem ko bi moral njeno prošnjo preučiti z vidika člena 4(1)(b) tega dekreta, ker poklic okoljskega inženirja v Združenem kraljestvu ni reguliran. Poleg tega C. I. Toki trdi, da ima diplomo v smislu člena 2(1) dekreta in da lahko dokaže triletne poklicne izkušnje v zadnjih desetih letih, pridobljene v Združenem kraljestvu.

28. Symvoulio tis Epikrateias je zaradi težave pri razlagi prava Unije prekinilo odločanje in s predložitveno odločbo, ki jo je sodno tajništvo Sodišča prejelo 28. oktobra 2009, Sodišču na podlagi člena 234 ES v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 3[, prvi odstavek, točka] (b)[,] Direktive 89/48 […] razlagati tako, da se mehanizem priznavanja iz zadevne določbe uporablja v primerih, v katerih je zadevni poklic v državi članici izvora reguliran v skladu s členom 1(d), drugi pododstavek, te direktive, zainteresirana oseba pa ni polnopravni član združenja ali organizacije, ki izpolnjuje zahteve iz tega pododstavka?

2. [In če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, a]li je treba v smislu člena 3[, prvi odstavek,](b) Direktive 89/48 […] za opravljanje poklica s polnim delovnim časom v državi članici izvora šteti samo opravljanje – kot samozaposlena ali zaposlena oseba – poklica, za katerega je v državi članici gostiteljici vložena prošnja za dovoljenje za opravljanje na podlagi Direktive [89/48], ali pa lahko sem spada tudi raziskovalno delo na znanstvenem področju, povezanem s poklicem, ki se opravlja v okviru ustanove, ki je načeloma nepridobitna?“

IV – Postopek pred Sodiščem

29. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari, grška vlada in Evropska komisija so Sodišču predložile pisna stališča.

30. Na obravnavi 12. oktobra 2010 so stališča predstavile tožeča stranka v postopku v glavni stvari, grška vlada in Evropska komisija.

V – Pravna presoja

A – *Prvo vprašanje*

31. Za odgovor na prvo vprašanje predložitvenega sodišča je treba potrditi, da zadevna poklicna dejavnost spada na področje uporabe Direktive 89/48. Nato je treba ugotoviti, v katero kategorijo poklicne dejavnosti v smislu te direktive spada v državi članici izobraževanja dejavnost, ki je predmet postopka v glavni stvari. Ko bo to ugotovljeno, bo treba samo še odločiti o veljavnih pogojih za priznanje.

1. Dejavnost okoljskega inženirja spada na področje uporabe Direktive 89/48.

32. Prvič, pojasnil sem, da je bila ta direktiva, čeprav je bila razveljavljena, upoštevni pravni okvir v času, ko je C. I. Toki vložila prošnjo pri Saeitte. [10]

33. Ker poleg tega poklic inženirja na splošno oziroma posebej okoljskega inženirja ni bil predmet sektorske uskladitve, spada v splošni okvir, vzpostavljen z Direktivo 89/48.

34. Nazadnje, iz spisa je razvidno, da je v Grčiji poklic okoljskega inženirja reguliran, s čimer je izpolnjen pogoj iz člena 2, prvi odstavek, Direktive 89/48. [11] Ker se poleg tega C. I. Toki sklicuje na diplome, pridobljene z izobraževalnim programom, ki traja najmanj tri leta, v drugi državi članici [12], je treba ugotoviti, da zadevna dejavnost spada na področje uporabe Direktive 89/48.

10 – Glej točko 2 teh sklepnih predlogov.

11 – Glej tudi sodbo z dne 1. februarja 1996 v zadevi Aranitis (C-164/94, Recueil, str. I-135, točka 17).

12 – Glej tretjo uvodno izjavo in člen 1(a), druga alinea, Direktive 89/48.

2. Opredelitev dejavnosti okoljskega inženirja v državi članici izobraževanja

35. Ker ni dvoma, da je v državi gostiteljici – Helenski republiki – poklic okoljskega inženirja reguliran poklic, in je za opredelitev veljavnih pogojev za priznavanje treba ugotoviti, ali je ta dejavnost v državi članici izobraževanja – Združenem kraljestvu – z vidika Direktive 89/48 regulirana dejavnost, dejavnost, ki velja za regulirano, ali neregulirana dejavnost.

36. Zadevne strani o tem, ali je poklic okoljskega inženirja v Združenem kraljestvu reguliran ali ne, navajajo nasprotujoče si trditve, ki ne temeljijo na prav podrobni analizi. Predložitveno sodišče pa meni, da veljavna zakonodaja Združenega kraljestva ne za dostop do dejavnosti inženirja ne za dostop do dejavnosti okoljskega inženirja ne določa nobenih pogojev. [13] Navaja še, da je naloga Engineering Council, da organizira postopke ocenjevanja poklicne usposobljenosti svojih članov in tistim, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, podeli naziv. Engineering Council tudi določa pravila poklicne etike, ki jih morajo člani upoštevati, in je s tega vidika disciplinski organ. Čeprav so nekatera pisna stališča v zvezi s tem dvoumna, se nikjer ne zatrjuje, da se za opravljanje dejavnosti okoljskega inženirja zahteva članstvo v Engineering Council, in torej naziv „chartered engineer“. Nasprotno, zastopnik C. I. Toki je na obravnavi pred Sodiščem v odgovoru na vprašanje o tem potrdil, ne da bi temu druge navzoče stranke nasprotovale, da C. I. Toki v Združenem kraljestvu lahko opravlja dejavnost okoljskega inženirja, ne da bi bila članica Engineering Council.

37. V teh okoliščinah je v nasprotju s trditvami Saeitte očitno, da te dejavnosti ni mogoče razumeti kot regulirano dejavnost v smislu člena 1(c) in (d), prvi odstavek, Direktive 89/48. Sodišče je namreč presodilo, da „je tak poklic poklicna dejavnost, za katero so pogoji dostopa ali opravljanja neposredno ali posredno urejeni s pravnimi določbami, tj. z zakoni in drugimi predpisi. Dostop do poklica ali opravljanja poklica je treba šteti za neposredno urejen s pravnimi določbami, kadar je z zakoni in drugimi predpisi države

13 – Čeprav mora predložitveno sodišče preveriti pogoje opravljanja zadevne poklicne dejavnosti, to ne posega v pristojnost Sodišča, da navede nekaj pojasnil; glej sodbo z dne 7. septembra 2006 v zadevi Price (C-149/05, ZOdl., str. I-7691, točka 39).

članice gostiteljice vzpostavljen sistem, ki to poklicno dejavnost izrecno pridržuje za osebe, ki izpolnjujejo določene pogoje, in ki osebam, ki teh pogojev ne izpolnjujejo, ta dostop prepoveduje.“ [14] Vendar ni dokazano, da nečlanstvo v Engineering Council lahko prepreči dostop do dejavnosti okoljskega inženirja.

39. Torej se v Združenem kraljestvu od okoljskega inženirja ne zahteva, da je predhodno obvezno vpisan v Engineering Council. Čeprav si je mogoče predstavljati, da ima „chartered engineer“ tržno korist ali lažji dostop na trg dela [17], je to le preprosta domneva, ki nikakor ne more ovreči ugotovitve, da ta naziv ni nujen pogoj za opravljanje zadevne poklicne dejavnosti.

38. V členu 1(d), drugi odstavek, Direktive 89/48 je predviden ravno primer, da poklicno dejavnost opravljajo člani „nekega združenja ali organizacije, ki ima za cilj predvsem spodbujati in vzdrževati visok poklicni nivo na določenem strokovnem področju in ima za uresničevanje tega cilja posebno priznanje s strani države članice[…]“. Kot je navedeno v členu 1(d), tretji odstavek, je v Prilogi I k Direktivi 89/48 naveden neizčrpen seznam teh združenj ali organizacij, ki izpolnjujejo pogoje iz člena 1(d), drugi odstavek, med katerimi je naveden Engineering Council [15]. Poklicne dejavnosti, ki se opravljajo v teh okoliščinah, so v Direktivi opredeljene kot poklicne dejavnosti, ki veljajo za regulirane poklicne dejavnosti. Torej Engineering Council svojim članom podeljuje „diplome“ [16], ne da bi se od oseb, ki želijo opravljati poklicno dejavnost okoljskega inženirja, sistematično zahtevalo, da imajo tako diplomo.

40. Ta komaj opazna razlika je pomembna, ker potrjuje, da je dejavnost inženirja mogoče opravljati brez naziva „chartered engineer“ oziroma brez članstva v poklicnem združenju iz člena 1(d), drugi odstavek, Direktive 89/48. Pojasni tudi, zakaj gre v tem primeru le za dejavnost, ki *velja* za regulirano poklicno dejavnost. Poleg tega je ob upoštevanju seznama,

14 – Zgoraj navedena sodba Aranitis (točki 18 in 19).

15 – Glej točko 21 poglavja o Združenem kraljestvu.

16 – Glej člen 1(d), drugi odstavek, prva alinea, Direktive 89/48.

17 – Ta element vsekakor ni pomemben, ker je Sodišče v zvezi z opredelitvijo reguliranega poklica v državi članici gostiteljici jasno navedlo, da je „vprašanje, ali je poklic reguliran, odvisno od pravnega položaja v državi članici gostiteljici, in ne od pogojev na trgu dela v tej državi članici“ (zgoraj navedena sodba Aranitis, točka 23).

priloženega k Direktivi, jasno, da je zakonodajalec Unije s tem želel poudariti obstoj teh združenj in organizacij ter njihov morebitni kulturni in zgodovinski pomen v zadevnih državah članicah [18], gotovo pa ne obveznega vpisa vanje [19]. V teh okoliščinah dejstvo, da C.I. Toki ni polnopravna članica Engineering Council, nikakor ni ovira za njen dostop do dejavnosti okoljskega inženirja v državi članici izobraževanja.

41. Obstoj Engineering Council in njegovo priznanje v Direktivi navsezadnje kažeta, da je dejavnost inženirja (natančneje okoljskega inženirja) v smislu Direktive 89/48 mogoče opredeliti na dva različna načina.

42. Ko zadevna oseba prostovoljno postane polnopravni član Engineering Council, pridobi naziv „chartered engineer“. Poklicno dejavnost, ki jo opravlja, je zato treba opredeliti kot poklicno dejavnost, ki velja za regulirano dejavnost, ker člen 1(d), drugi odstavek, direktive določa, da „velja za regulirano poklicno dejavnost tista poklicna dejavnost, ki jo izvajajo člani nekega združenja ali organizacije“, kakršna so združenja ali organizacije iz te določbe.

43. Nasprotno, kadar zadevna oseba opravlja dejavnost, ne da bi bila član združenja ali organizacije, kakršna so združenja ali organizacije iz člena 1(d), drugi in tretji odstavek, Direktive 89/48, te dejavnosti ni več mogoče šteti za dejavnost, ki velja za regulirano dejavnost v državi članici izobraževanja v smislu te določbe.

44. Zato je treba dejavnost okoljskega inženirja, za katero C.I. Toki trdi, da jo je opravljala [20], in sicer ne da bi bila polnopravna članica Engineering Council, torej ne da bi imela naziv „chartered engineer“, opredeliti kot neregulirano poklicno dejavnost.

45. Kot je grška vlada pravilno poudarila v pisnih stališčih, je Komisija poleg tega leta 2003, tj. v letu, ko je C.I. Toki pri Saeitte vložila prvo prošnjo, zagovarjala podobno stališče v okviru odbora za peticije Evropskega parlamenta v zvezi z grškim državljanom,

18 – V zvezi s tem je treba opozoriti, da priloga zadeva samo združenja in organizacije v Združenem kraljestvu ali na Irskem.

19 – Težko bi na primer verjel, da se morajo knjižničarji v Združenem kraljestvu obvezno vpisati v Library Association, ki je eno od poklicnih združenj ali organizacij iz priloge k Direktivi (pozneje postala „Chartered Institute of Library and Information Professionals“).

20 – Tako previden zapis je potreben zaradi drugega vprašanja, ki je postavljeno Sodišču, v katerem se moramo vprašati prav to, ali je C.I. Toki dejansko opravljala dejavnost okoljskega inženirja.

ki se je znašel v položaju, v vseh vidikih primerljivem s položajem C.I. Toki [21]. Komisija je takrat jasno navedla, da ker v Združenem kraljestvu poklic inženirja ni urejen z nobeno posebno določbo, obstajata dva različna primera glede na to, ali je zadevna oseba „chartered engineer“ ali ne. Zato je zelo presenetljivo, da Komisija v pisnih stališčih zagovarja popolnoma nasprotno črno-belo stališče, da je opravljanje poklica okoljskega inženirja urejeno v smislu člena 1(d), prvi odstavek, v povezavi s členom 1(d), drugi odstavek, in da so veljavni pogoji za priznavanje tisi pogoji, ki se nanašajo na regulirane poklice.

46. Ugotovitev, da je isto poklicno dejavnost na podlagi Direktive 89/48 mogoče opredeliti na dva različna načina glede na pogoje opravljanja (kot člani ali nečlani), potrjuje nadaljnji razvoj prava Unije, zlasti Direktiva 2005/36, s katero je bila razveljavljena in nadomeščena Direktiva 89/48 ter ki *ratione temporis* ni veljala, ko je C.I. Toki vložila prošnjo. Člen 3(2) Direktive 2005/36 se uporablja za „poklic, ki ga opravljajo *člani* združenja ali organizacije, naštetih v Prilogi I“ [22] (v kateri je naveden Engineering Council) in določa, da se ta poklic obravnava kot reguliran poklic. [23]

47. Poleg tega, čeprav bi Sodišče menilo, da zato ker združenje ali organizacija za določeno poklicno dejavnost izpolnjuje pogoje iz člena 1(d), drugi odstavek, Direktive 89/48, ta dejavnost pridobi status poklicne dejavnosti, ki velja za regulirano poklicno dejavnost, tudi kadar to poklicno dejavnost opravljajo osebe, ki niso člani tega združenja ali organizacije, taka presoja, kot bom takoj dokazal, ne vpliva na določitev veljavnih pogojev za priznavanje.

21 – Peticija 786/2002 L. Kounisa. L. Kounis je imel diplomo inženirja, izdano v Združenem kraljestvu, vendar ni bil član Engineering Council, in torej ni imel naziva „chartered engineer“. Želel je, da bi bila njegova diploma priznana v Grčiji, da bi lahko opravljal poklicno dejavnost inženirja, kar je Saeitte zavrnil.

22 – Moj poudarek.

23 – Člen 52(2) pa določa, da „[k]adar v državi članici poklic regulira združenje ali organizacija v smislu člena 3(2), državljani držav članic ne smejo uporabljati poklicnega naziva, ki ga izda ta organizacija ali združenje, ali njegove skrajšane oblike, če ne predložijo dokaza, da so člani tega združenja ali organizacije“. Ta določba se torej nanaša samo na pogoje uporabe poklicnega naziva, ki ga podeljuje zadevno združenje, zato iz nje, kot tudi iz določb Direktive 89/48, ni mogoče sklepati, da lahko samo člani teh združenj opravljajo zadevno poklicno dejavnost.

3. Določitev pogojev za priznavanje, ki se uporabljajo za poklicno dejavnost okoljskega inženirja v položaju tožeče stranke v postopku v glavni stvari

48. Direktiva 89/48 uvaja sistem, ki bo „z okrepitvijo pravic državljanu skupnosti do uporabe poklicnega znanja v katerikoli državi članici izpopolnil in obenem okrepil njihove [njegove] pravice do pridobivanja takih znanj, kot želijo [kjer želi]“. [24] Poleg tega, kot je Sodišče že imelo priložnost poudariti, „način priznavanja, ki ga vzpostavlja Direktiva 89/48, ne vodi do avtomatičnega in brezpogojnega priznavanja zadevnih diplom in poklicnih kvalifikacij“ [25]. Tako sta v členu 3 Direktive določena dva različna postopka priznavanja, v določenem dejanskem stanju pa se lahko uporabi samo eden. [26]

49. Člen 3, prvi odstavek, točka (a), Direktive 89/48 se uporablja v primerih, ko je poklic v državi članici izobraževanja reguliran. Pristojni nacionalni organ mora torej ugotoviti, da prosilec ima diplomo, ki se v državi članici izobraževanja zahteva za dostop do tega poklica, reguliranega v državi članici gostiteljici in tudi v državi članici izobraževanja.

50. Člen 3, prvi odstavek, točka (b), te direktive pa določa drugačen postopek priznavanja, ki temelji na poklicnih izkušnjah, pridobljenih v državi članici izobraževanja, kadar ta država „tega poklica nima reguliranega v smislu člena 1(c) in prvega odstavka člena 1(d)“. Zato se področje uporabe člena 3, prvi odstavek, točka (a), določi v povezavi s členom 3, prvi odstavek, točka (b), iz katerega se *a contrario* sklepa, da se mehanizem iz člena 3, prvi odstavek, točka (a), uporablja, kadar v državi članici izobraževanja poklic ali poklicna dejavnost veljata za regulirana.

51. Če bo Sodišče menilo, kot predlagam, da dejavnost okoljskega inženirja, za katero C. I. Toki trdi, da jo je opravljala, v državi članici izobraževanja ni regulirana dejavnost, bo v obravnavanem primeru treba uporabiti pogoje za priznavanje iz člena 3, prvi odstavek, točka (b).

52. Nasprotno, če bi Sodišče menilo, da je dejavnost okoljskega inženirja, za katero C. I. Toki trdi, da jo je opravljala, poklicna dejavnost, ki velja za regulirano poklicno dejavnost (v smislu člena 1(d), drugi odstavek,

24 – Glej trinajsto uvodno izjavo Direktive 89/48.

25 – Sodba z dne 23. oktobra 2008 v zadevi Komisija proti Grčiji (C-274/05, ZOdl., str. I-7969, točka 39).

26 – Zgoraj navedena sodba Price (točka 36).

Direktive 89/48), bo moralo upoštevati, da se pogoji iz člena 3, prvi odstavek, točka (a), uporabljajo le za regulirane dejavnosti (v smislu člena 1(c) in (d), prvi pododstavek, navedene direktive).

53. Mehanizem priznavanja iz člena 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48 se namreč uporablja, kadar poklic v državi članici izobraževanja ni reguliran in tudi kadar dejavnost velja za regulirano dejavnost v smislu člena 1(d), drugi odstavek.

54. Vendar se z vidika sodne prakse Sodišča položaj ne zdi tako jasen.

55. Sodišče je že odločilo, da se „člen[…] 3, prvi odstavek, točka (b), [Direktive 89/48] uporablja le, če zadevni poklic ni reguliran v državi članici [izobraževanja]“ [27], ne da bi posebej razlikovalo poklicne dejavnosti, ki veljajo za regulirane poklicne dejavnosti.

56. Stališče Sodišča v zvezi s tem je v zadevi Price [28] precej presenetljivo. V tej zadevi je imel H. Price naziv Bachelor, ki ga je podelila ena od organizacij iz člena 1(d), drugi odstavek, naštetih v prilogi k Direktivi. Vendar ni nikdar postal član zadevne organizacije (Royal Institution of Chartered Surveyors). Čeprav se vprašanje za sprejetje predhodne odločbe ni nanašalo na določitev mehanizma priznavanja, ki se uporablja v takih okoliščinah, je Sodišče navedlo, da ker „H. Price ni član Royal Institution of Chartered Surveyors, se v tem primeru ne postavi vprašanje priznavanja diplom v skladu s [členom 3, prvi odstavek, točka (a)], ki jih dodeljuje navedena organizacija, tudi če bi se izkazalo, da je [zadevni] poklic […] v Združenem kraljestvu regulirani poklic na podlagi ureditve navedene organizacije“ [29]. Sodišče s tem nakaže, da bi se, če bi bil H. Price član te organizacije in bi imel njeno diplomo, uporabil mehanizem priznavanja iz člena 3, prvi odstavek, točka (a), čeprav je zadevna poklicna dejavnost le dejavnost, ki velja za regulirano dejavnost na podlagi člena 1(d), drugi odstavek. Sodišče torej sklepa, da se „[č]len 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48 […] uporablja, če zadevni poklic ni reguliran v državi članici izobraževanja. Posledično […] bi se ta določba uporabila samo, če Royal Institution of Chartered Surveyors […] ne bi izpolnjeval meril iz člena 1(d), drugi odstavek“. [30] Iz zgoraj navedenih razlogov menim, da je ta rešitev v očitnem nasprotju z besedilom člena 3, prvi odstavek, točka (b), in da bi bilo primerno, da

27 – Sodba z dne 14. julija 2005 v zadevi Peros (C-141/04, ZOdl., str. I-7163, točka 31).

28 – Zgoraj navedena sodba.

29 – Prav tam (točka 47).

30 – Prav tam (točka 48).

Sodišče izkoristi to priložnost, da popravi sodno prakso v zvezi s tem.

57. Pri tem si ne morem kaj, da ne bi mislil, da se je v zvezi z dejavnostmi, ki spadajo na področje člena 1(d), drugi odstavek, Direktive 89/48, treba sklicevati na celoten izraz „poklicna dejavnost, ki velja za regulirano poklicno dejavnost“. Če mehanizem priznavanja, ki se uporablja za take dejavnosti, ni popolnoma enak kot za dejavnosti iz člena 1(d), prvi odstavek, potem prve in druge dejavnosti niso popolnoma izenačene. V teh okoliščinah je skrajno zavajajoče še naprej označevati kot regulirane dejavnosti tiste dejavnosti, ki le veljajo za regulirane poklicne dejavnosti v skladu z Direktivo 89/48.

58. Nazadnje – tudi ta zadnja vrsta ugotovitev velja le, če bi Sodišče ugotovilo, da je dejavnost okoljskega inženirja, za katero C. I. Toki trdi, da jo je opravljala, poklicna dejavnost, ki velja za regulirano poklicno dejavnost v smislu člena 1(d), drugi odstavek, Direktive – je treba navesti, da je z dekretom št. 165/2000 nepopolno prenesen člen 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48, kar je verjetno vzrok za stalno zmedo pri Saeitte. Člen 4(1)(b) tega dekreta, ki določa uporabo pogojev za priznavanje iz člena 3(b) Direktive 89/48, za opredelitev, ali je dejavnost v državi članici izvora regulirana, napotuje na člen 2(3) [31] in celoten člen 2(4) [32], namesto da bi se omejil na prvi odstavek člena 2(4). Zaradi tega se ob upoštevanju odločbe Saeitte pogoji za priznavanje iz člena 3(b) Direktive niso uporabljali v primerih, ko zadevna oseba prihaja iz države članice, v kateri opravljanje poklica, ki je predmet prošnje, vložene na podlagi Direktive, delno nadzorujejo združenja ali organizacije, priznani v tej državi v skladu z določbami člena 1(d), drugi odstavek, Direktive. Člen 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive torej ni bil pravilno prenesen.

59. Vendar nič ne nasprotuje temu, da se C. I. Toki pred predložitvenim sodiščem sklicuje na to določbo. Sodišče že dolgo meni, da

31 – Ta ustreza členu 1(c) Direktive 89/48.

32 – Ta ustreza členu 1(d) Direktive 89/48.

je „namen Direktive [89/48] dati pravice državljanom drugih držav članic“ [33], in je že razsodilo, da „je člen 3, prvi odstavek, točka (a), Direktive 89/48 določba, katere vsebina je nepogojna in dovolj natančna. Zato se posamezniki nanjo lahko sklicujejo pred nacionalnim sodiščem, da bi preprečili uporabo nacionalnih določb, ki niso v skladu s to direktivo.“ [34] Menim, da je to treba ugotoviti tudi za člen 3, prvi odstavek, točka (b), ker se mi zdi, da je člen 3, ali vsaj cel njegov prvi odstavek, nedeljiva celota.

60. Predlagam, da se na prvo vprašanje odgovori ob upoštevanju, da je treba člen 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48 razlagati v tem smislu, da se mehanizem priznavanja, ki ga določa, uporablja, kadar v državi članici izobraževanja poklic velja za regulirano poklicno dejavnost v smislu člena 1(d), drugi odstavek, te direktive. Ker se člen 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48 uporablja za dejavnosti, ki veljajo za regulirane dejavnosti v državi članici izobraževanja, in tudi za neregulirane dejavnosti, vprašanje, ali je zadevna oseba polnopravni član združenja ali organizacije, ki izpolnjuje pogoje iz člena 1(d), drugi odstavek, te direktive, ali ne, ne vpliva na določitev veljavnega mehanizma priznavanja.

B – *Drugo vprašanje*

61. Za primer, da bi Sodišče ugotovilo, da so pogoji za priznavanje, veljavni za položaj C. I. Toki v času, ko ga je presodil Saeitte, pogoji iz člena 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48, želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je poklicne izkušnje, ki jih je C. I. Toki pridobila kot raziskovalka na univerzi v letih od 1999 do 2002, mogoče šteti za dve leti opravljanja poklica okoljskega inženirja s polnim delovnim časom v zadnjih desetih letih.

1. Dopustnost drugega vprašanja

62. V uvodu opozarjam, da dopustnost drugega vprašanja, ki ga postavlja predložitveno sodišče, ni očitna. Ker je bila pri predložitvenem sodišču vložena tožba za razglasitev ničnosti sporne odločbe, ki jo je sprejel Saeitte, in če Sodišče sprejme moje predloge v zvezi

33 – Sodba z dne 23. marca 1995 v zadevi Komisija proti Grčiji (C-365/93, Recueil, str. I-499, točka 9).

34 – Sodba z dne 29. aprila 2004 v zadevi Beuttenmüller (C-102/02, Recueil, str. I-5405, točka 55), v istem smislu zgoraj navedena sodba Peros (točka 32).

s prvim vprašanjem, to zadošča, da predložitveno sodišče razglasi ničnost sporne odločbe in zadevo vrne v upravno odločanje. Poleg tega omenjena odločba temelji na mehanizmu, ki v nacionalni ureditvi ustreza členu 3, prvi odstavek, točka (a), Direktive 89/48, tako da je Saeitte odločil o tem, ali se C. I. Toki lahko sklicuje na enakovredno diplomo, ne pa o tem, ali je mogoče poklicne izkušnje, ki jih je C. I. Toki pridobila v Združenem kraljestvu kot raziskovalka, veljavno upoštevati v mehanizmu priznavanja iz člena 3, prvi odstavek, točka (b), te direktive. Nazadnje, če bi morala grška uprava ponovno odločati o tej zadevi, ne bi mogla odločati na podlagi Direktive 89/48, ki je bila razveljavljena z Direktivo 2005/36. [35]

63. Ne glede na to me vrsta dejavnikov prepričuje, da je vprašanje dopustno.

64. Prvič, nobena od zainteresiranih strani, ki so vložile pisna stališča, ni izpodbijala dopustnosti drugega vprašanja.

65. Nato, v skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru postopka, določenega v členu 234 ES, zdaj člen 257 PDEU, „nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za izrečeno sodno odločbo, glede na posebnosti zadeve presoja nujnost sprejetja predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Sodišče je zato, kadar se postavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločati.“ [36] Le v izjemnih primerih mora Sodišče sámo preizkusiti okoliščine, v katerih mu je nacionalno sodišče predložilo zadevo, da preveri, ali je zanjo pristojno. [37] Natančneje, „[s]prejetje predhodne odločbe o vprašanju, ki ga postavi nacionalno sodišče, je mogoče zavrniti le, kadar je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, kadar gre za hipotetičen problem ali kadar Sodišče nima na voljo potrebnih dejanskih in pravnih elementov, da bi lahko koristno odgovorilo na postavljena vprašanja“. [38] Sprejemam obrazložitev predložitvenega sodišča, da je treba organu, katerega odločba bo skoraj gotovo razveljavljena, dati smernice, ki jih potrebuje za sprejetje nove odločbe. Zaprošena razlaga določbe prava Unije je očitno povezana s sporom o glavni stvari na podlagi Direktive 89/48 ali na podlagi člena 13(2) Direktive 2005/36, v katerem se ponovijo isti pogoji za priznavanje kot v Direktivi 89/48. Tako v obravnavanem primeru ni izpolnjena nobena od treh predpostavk, ki

35 – Člen 63 Direktive 2005/36 je namreč določal, da se morajo države članice uskladiti z določbami te direktive najpozneje do 20. oktobra 2007.

36 – Sodba z dne 18. marca 2010 v zadevi Gielen (C-440/08, ZOdl., str. I-2323, točka 27 in navedena sodna praksa).

37 – Prav tam, točka 28 in navedena sodna praksa.

38 – Prav tam, točka 29 in navedena sodna praksa.

jih je ugotovilo Sodišče, s katerimi je mogoče utemeljiti zavrnitev odločanja o vprašanju za sprejetje predhodne odločbe.

66. Nazadnje opozarjam, da je v uvodni izjavi 14 Direktive 2005/36 jasno navedeno, da „[m]ehanizem priznavanja, vzpostavljen z direktivama 89/48/EGS in 92/51/EGS, ostaja nespremenjen“. Zato bodo pojasnila, ki jih bo Sodišče predložilo v odgovoru na drugo vprašanje, ostala povsem ustrezna bodisi glede na Direktivo 89/48 bodisi glede na Direktivo 2005/36.

67. V teh okoliščinah predlagam Sodišču, naj sprejme drugo vprašanje in nadaljuje presojo.

2. Pojem opravljanja poklica s polnim delovnim časom

68. Kadar je treba uporabiti pogoje za priznavanje iz člena 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48, nacionalni organ prosilcu ne more zavrniti odobritve zadevne dejavnosti, če je dve leti opravljal ta poklic s polnim delovnim časom v drugi državi članici, ki te dejavnosti nima regulirane. S členom 3, drugi odstavek, Direktive je pojasnjeno, da se prvi odstavek nanaša prav na poklicne izkušnje. Vendar so v členu 1(e) Direktive 89/48 poklicne izkušnje opredeljene kot „dejansko in zakonito opravljanje določenega poklica v državi članici“. Zato je za odgovor na drugo vprašanje predložitvenega sodišča treba ugotoviti, ali je dejavnost, ki jo je C. I. Toki opravljala na univerzi, na kateri je bila zaposlena v letih od 1999 do 2002, mogoče šteti za dejansko opravljanje poklica okoljskega inženirja s polnim delovnim časom.

69. Položaj C. I. Toki je poseben v tem smislu, ker zato, da bi dobila dovoljenje za opravljanje poklica okoljskega inženirja v Grčiji, navaja tri leta delovnih izkušenj, ki jih je pridobila ne kot okoljski inženir, ampak kot raziskovalka na področju okoljskega inženirstva. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je bila tri leta zaposlena kot „researcher“ na univerzi v Portsmouthu. V tej vlogi je usmerjala delo študentov in sodelovala pri različnih akademskih dejavnostih (kot so sodelovanje v raziskovalni skupini za okoljsko tehnologijo,

pisanje poročil, predstavljanje znanstvenih rezultatov univerzitetnim in industrijskim krogom). Iz spisa je razvidno, da je sodelovala tudi z zasebno družbo, specializirano za tehnologije ravnanja z odpadki, in v tem okviru izvajala laboratorijske analize za nadzor kakovosti ravnanja z blatom iz čistilnih naprav. Ta dejavnost je po navedbah C. I. Toki bistven vidik poklica okoljskega inženirja.

70. Glede na besedilo vprašanja in ob upoštevanju stališč tožeče stranke v postopku v glavni stvari, v katerih je vztrajala pri tem vidiku, želim pojasniti, prvič, da ni sporno in da ni dvoma, da je raziskovalna dejavnost, kakršno je opravljala C. I. Toki, poklicna dejavnost, ki jo je opravljala kot zaposlena oseba. Predložitveno sodišče je menilo, da je treba v besedilu drugega vprašanja pojasniti, da je C. I. Toki poklicne izkušnje pridobila kot „researcher" v ustanovi, „ki je načeloma nepridobitna". Z vidika spora o glavni stvari to, ali je zadevna ustanova pridobitna ali ne, nima absolutno nobenega pomena. Pomembno je namreč le to, ali so bile poklicne izkušnje pridobljene z opravljanjem poklicne dejavnosti kot samozaposlena ali zaposlena oseba. Poleg tega dejstvo, da je bila C. I. Toki zaposlena na univerzi v Portsmouthu, ni sporno.

71. Težava ni v ugotavljanju, ali je univerzitetno raziskovalno dejavnost samo po sebi mogoče šteti za poklicne izkušnje. Resnično zastavljeno vprašanje, na katerega je teže odgovoriti, je, ali so lahko raziskovalne dejavnosti, vsaj delno opravljene na področju, ki se zdi povezano s poklicem okoljskega inženirja, če uporabim izraz, ki ga je uporabilo predložitveno sodišče, popolnoma izenačene z dejanskim opravljanjem tega poklica v smislu prava Unije.

72. Drugače povedano, če bi C. I. Toki želela dovoljenje za opravljanje raziskovalnega poklica v Grčiji in seveda ob predpostavki, da bi bilo treba uporabiti pogoje za priznavanje, ki se uporabljajo za neregulirane dejavnosti ali dejavnosti, ki veljajo za regulirane, bi bilo očitno treba upoštevati izkušnje, ki jih je pridobila na univerzi v drugi državi članici.

73. Obravnavani primer je dvoumen, ker C. I. Toki navaja tri leta poklicnih izkušenj na raziskovalnem področju, vendar v povezavi s področjem okoljskega inženirstva. Primer je še težji, ker se nobena stran ni izrekla o obstoju ali moči domnevne medsebojne povezave med dejavnostmi, ki jih je C. I. Toki opravljala na univerzi, in dejavnostmi, ki bi jih morala

opravljati pri „dejanskem“ opravljanju poklica okoljskega inženirja.

74. Opravljanje poklica s polnim delovnim časom, kot je zahtevano v Direktivi, se nanaša, kot sem navedel, na poklicne izkušnje, pridobljene v državi članici, ki tega poklica nima reguliranega. Torej se res nanaša na „dejansko in zakonito opravljanje določenega poklica“. Kot „določeni poklic“ je treba razumeti poklic, za katerega je v državi članici gostiteljici vložena prošnja za priznanje. Prošnja C. I. Toki se nanaša na dejavnost okoljskega inženirja. Ob upoštevanju navedenega je treba ugotoviti, da izkušenj, ki jih je C. I. Toki pridobila kot „researcher“, načeloma ni mogoče popolnoma izenačiti z dejanskim opravljanjem dejavnosti okoljskega inženirja, ker v Združenem kraljestvu ni opravljala prav tega poklica. V zvezi s tem je v členu 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48 pojasnjeno, da priznavanje predpostavlja, da gre za opravljanje „tega“ poklica, tj. poklica, na katerega se nanaša prošnja za dostop do opravljanja ali dovoljenje zanj. To je v bistvu ugotovila tudi Komisija v zgoraj navedenem odgovoru odboru za peticije Evropskega parlamenta. [39]

75. Tako je Sodišče, ko je na podlagi Direktive 89/48 odločalo o diplomah, predpisanih v državi članici izobraževanja, kadar ta regulira dostop do „tega [istega] poklica“ na svojem ozemlju, že presodilo, da je treba „izraz ‚tega [istega] poklica‘ iz člena 3, prvi odstavek, […] točka (a), [D]irektive razumeti, kot da se nanaša na poklice, ki so v državi članici porekla [izvora] in gostiteljici glede dejavnosti, ki jih zajemajo, enaki, primerljivi ali v nekaterih primerih preprosto podobni [enakovredni]“. [40] Logično menim, da razlaga Sodišča velja tudi v okviru člena 3, prvi odstavek, točka (b), ki se nanaša na opravljanje „tega poklica“ s polnim delovnim časom.

76. Poleg tega razlaga izraza „ta [isti] poklic“, ki jo je dalo Sodišče, omogoča določeno prilagoditev, s tem ko priznava, da lahko gre tudi za poklice, ki so glede na dejavnosti, ki jih pokrivajo, enakovredni. V teh okoliščinah bo moral nacionalni organ za priznavanje diplom in poklicnih izkušenj, v tem primeru Saeitte, ugotoviti, ali so naloge, ki jih je C. I. Toki opravljala v okviru sodelovanja s specializirano zasebno družbo, kot sama trdi, lahko bistven vidik dejavnosti okoljskega inženirja, tj.

39 – Komisija je namreč trdila, da morajo biti poklicne izkušnje, zahtevane na podlagi člena 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48, pridobljene za poklic, za katerega je zadevna oseba kvalificirana in za katerega prosi priznanje. Komisija je menila, da se L. Kounis, ker je navajal le izkušnje, ki jih je pridobil kot „lecturer“, ni mogel sklicevati na poklicne izkušnje inženirja (glej zgoraj navedeno peticijo 786/2002).

40 – Sodba z dne 19. januarja 2006 v zadevi Colegio (C-330/03, ZOdl., str. I-801, točka 20).

bistven vidik enakovrednega poklica v smislu sodne prakse Sodišča.

77. Potem ko bo Saeitte ocenil medsebojno povezavo med dejavnostmi, ki jih je C. I. Toki opravljala, ko je bila zaposlena na univerzi, in dejavnostmi, ki se izvajajo pri dejanskem opravljanju poklica okoljskega inženirja, bo treba ugotoviti, ali je C. I. Toki v treh letih, ko je bila „researcher“ na univerzi, res najmanj dve leti s polnim delovnim časom opravljala dejavnost, ki je bistven vidik poklica okoljskega inženirja, kajti iz spisa izhaja, da je C. I. Toki v teh treh letih opravljala tudi druge dejavnosti, ki očitno niso povezane z dejanskim opravljanjem poklica okoljskega inženirja (kot na primer usmerjanje dela študentov).

78. Dodajam še, da ni mogoče izključiti, da čeprav opravljanje dejavnosti, ki so samo povezane s poklicno dejavnostjo, za katero je bila vložena prošnja za dostop, ne more šteti za dejansko opravljanje tega poklica, vseeno prispeva k širjenju in utrjevanju prosilčevega znanja, povezanega s to dejavnostjo. Kljub temu je verjetno, da sodelovanje med C. I. Toki in zasebno družbo zadevni osebi ni omogočilo opravljanja vseh dejavnosti, ki bi jih morala opravljati pri dejanskem opravljanju poklica okoljskega inženirja. C. I. Toki na primer ni imela stikov s kupci; lahko tudi predpostavljamo, da morajo okoljski inženirji poznati nacionalne urbanistične in okoljevarstvene predpise, česar C. I. Toki v zvezi z grško ureditvijo morda ne pozna.

79. Da bi bila analiza popolna, je treba upoštevati tudi predpostavko, da bi nacionalni organ za tožečo stranko uvedel dopolnilne ukrepe. [41] Tako bi bilo, če bi Saeitte ugotovil, da poklic okoljskega inženirja v Helenski republiki zajema eno ali več reguliranih poklicnih aktivnosti, ki ne obstajajo v poklicu, ki ga je prosilec opravljal v državi članici izobraževanja, kadar se ta razlika nanaša na posebno izobrazbo in usposabljanje, ki se zahteva v Helenski republiki in zajema predmete, ki so bistveno drugačni od predmetov, zajetih v izobraževanju, ki ga navaja prosilec. [42]

80. Dopolnilni ukrepi, ki bi bili izrečeni, bi morali ob upoštevanju načela sorazmernosti ustrezno upoštevati pretekle izkušnje

41 – Člen 4 Direktive 89/48, nato člen 14 Direktive 2005/36.

42 – Člen 4(1)(b), tretja alinea, Direktive 89/48, nato člen 14(1)(c) Direktive 2005/36. Pri tej predpostavki bi moral nacionalni organ priznati medsebojno povezavo med dejavnostjo, ki jo je opravljala C. I. Toki, in dejavnostjo okoljskega inženirja ter da gre res za opravljanje zadevne povezane dejavnosti s polnim delovnim časom, da bi bili izpolnjeni pogoji iz člena 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48.

C. I. Toki, čeprav bi bile nezadostne za takojšnje dovoljenje za opravljanje te dejavnosti brez drugih formalnosti.

81. Sodna praksa o tem ne dopušča dvoma, saj je Sodišče že imelo priložnost presoditi, da „je treba obseg člena 4 [Direktive 89/48], ki izrecno dovoljuje dopolnilne ukrepe, omejiti na primere, v katerih se ti izkažejo za sorazmerne s ciljem, ki ga zasledujejo“. [43] Da je treba pri dopolnilnih ukrepih upoštevati načelo sorazmernosti, je odslej izrecno določeno v členu 14(5) Direktive 2005/36. [44] Tako mora nacionalni organ, če je smiselno, pri določanju dopolnilnih ukrepov upoštevati vse praktične izkušnje, primerne za izvajanje poklica, na katerega se nanaša prošnja, ki lahko vsaj delno nadomestijo znanje, ki ni bilo pridobljeno z osnovnim usposabljanjem.

82. V teh okoliščinah predlagam, da se na drugo vprašanje odgovori, da je treba tako v skladu z Direktivo 89/48 kot v skladu z Direktivo 2005/36 opravljanje poklica s polnim delovnim časom razumeti kot dejansko opravljanje istega poklica, tj. poklica, za katerega je vložena prošnja. Nacionalni organ mora ugotoviti, ali naloge, ki jih je opravljala tožeča stranka v postopku v glavni stvari v okviru svoje raziskovalne dejavnosti, lahko glede na vsebovane dejavnosti štejejo za enakovreden poklic v smislu sodne prakse Sodišča. Nazadnje, če bi nacionalni organ naložil dopolnilne ukrepe, bi jih kljub temu moral določiti tako, da bi upošteval načelo sorazmernosti in medsebojno povezavo med poklicem, ki ga tožeča stranka želi opravljati v državi članici gostiteljici, in poklicnimi izkušnjami, pridobljenimi v državi članici izobraževanja.

43 – Zgoraj navedena sodba Colegio (točka 24) in sodba z dne 17. aprila 2008 v zadevi Van Leuken (C-197/06, ZOdl., str. I-2627, točka 39).

44 – Člen 14(5) Direktive 2005/36 namreč določa, da se določbe o dopolnilnih ukrepih in natančneje člen 14(1) Direktive uporabljajo „ob […] upoštevanju načela sorazmernosti. Če namerava država članica gostiteljica zahtevati, da prosilec opravi prilagoditveno obdobje ali preizkus poklicne usposobljenosti, mora najprej preveriti, ali je znanje, ki ga je prosilec pridobil na podlagi poklicnih izkušenj v državi članici ali v tretji državi, tako, da v celoti ali delno pokriva znatne razlike, navedene v odstavku 4.“

VI – Predlog

83. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanji, ki ju je postavilo Symvoulio tis Epikrateias, odgovori:

1. Člen 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive Sveta 89/48/EGS z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001, je treba razlagati tako, da se mehanizem priznavanja, ki ga določa, uporablja, kadar v državi članici izobraževanja poklic velja za regulirano poklicno dejavnost v smislu člena 1(d), drugi odstavek, navedene direktive. Ker se člen 3, prvi odstavek, točka (b), Direktive 89/48 uporablja tako za dejavnosti, ki veljajo za regulirane dejavnosti v državi članici izobraževanja, kot tudi za neregulirane dejavnosti, vprašanje, ali je zadevna oseba polnopravni član združenja ali organizacije, ki izpolnjuje pogoje iz člena 1(d), drugi odstavek, te direktive, ne vpliva na določitev veljavnega mehanizma priznavanja.

2. Tako v skladu z Direktivo 89/48 kot v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij je treba opravljanje poklica s polnim delovnim časom razumeti kot dejansko opravljanje enakega poklica, tj. poklica, za katerega je vložena prošnja. Nacionalni organ mora ugotoviti, ali naloge, ki jih je tožeča stranka v postopku v glavni stvari opravljala v okviru svoje raziskovalne dejavnosti, lahko štejejo za enakovreden

poklic glede na vsebovane dejavnosti v smislu sodne prakse Sodišča. Nazadnje, če bi nacionalni organ naložil dopolnilne ukrepe, bi jih kljub temu moral določiti tako, da bi upošteval načelo sorazmernosti in medsebojno povezavo med poklicem, ki ga tožeča stranka želi opravljati v državi članici gostiteljici, in poklicnimi izkušnjami, pridobljenimi v državi članici izobraževanja.